

Overwegingen t.b.v. aanpassing van de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs

Bijlage bij de brief HO/BL/06/44673 aan de Tweede Kamer

Deze notitie bevat de inventarisatie en de onderbouwing van de voorstellen die aan de staatssecretaris zijn voorgelegd.

De opbouw van de notitie is als volgt:

- Rubriek A: Ervaringen met de eerste beleidsregel;
- Rubriek B: Voorstellen voor de nieuwe beleidsregel;
- Rubriek C: Aanpassingen op de langere termijn.

A. Ervaringen met de eerste beleidsregel (HBO/AS/2003/37242, Staatscourant 23-9-2003, nr. 183)

In deze rubriek wordt achtereenvolgens ingegaan op:

- Het wettelijk kader, de beleidshistorie van het doelmatigheidsdossier;
- De beleidspraktijk: gesignaleerde knelpunten in de huidige toepassing;
- Het besluitvormingsproces.

Wettelijk kader

Op de doelmatigheidsbeoordeling van nieuwe opleidingen zijn artikel 6.2 WHW en 7.3a WHW van toepassing en voor nieuwe vestigingsplaatsen artikel 7.17 WHW. Hierna zijn deze artikelen opgenomen.

Artikel 6.2: Onderwijsaanbod:

1. Het instellingsbestuur legt het voornemen tot het verzorgen van een nieuwe opleiding aan Onze minister voor met het oog op de beoordeling van een doelmatige taakverdeling tussen de instellingen, gelet op het geheel van de voorzieningen op gebied van het hoger onderwijs.
2. Het instellingsbestuur legt het voornemen voor nadat de opleiding de toets nieuwe opleiding (van de NVAO) met positief gevolg heeft ondergaan.
3. Onze minister wordt geacht met het voornemen in te stemmen, indien hij niet binnen vier maanden na ontvangst heeft verklaard dat aan het voornemen geen uitvoering kan worden gegeven in verband met een ondoelmatige taakverdeling tussen de instellingen die als gevolg daarvan zou ontstaan. Onze minister kan zich hierbij laten adviseren door een adviescommissie bestaande uit drie deskundigen uit de betrokken sector.
4. Onze minister stelt beleidsregels vast op grond waarvan hij de aanvragen beoordeelt. Algemene voornemens op dit punt worden verwoord in het hoger onderwijs- en onderzoekplan. Wijzigingen van de beleidsregels worden meegedeeld aan beide Kamers der Staten-Generaal.

Artikel 7.3a: Aanmerking masteropleiding hoger beroepsonderwijs

2. Binnen het hoger beroepsonderwijs worden onderscheiden: a. bacheloropleidingen en b. masteropleidingen die door Onze minister als zodanig zijn aangemerkt.
3. Een besluit als bedoeld in het tweede lid, onder b, wordt uitsluitend genomen, indien in een opleiding niet of niet in voldoende mate is voorzien en de instandhouding van die opleiding wordt gevorderd door:
 - a. het belang van het in stand houdend van een doelmatig onderwijsaanbod en
 - b. een aantoonbare maatschappelijke behoefte.De aanmerkingsprocedure is ingebed in de doelmatigheidstoets.

Artikel 7.17: Vestigingsplaats opleiding

1. Onverminderd het tweede lid wordt een opleiding verzorgd in de gemeente waar die opleiding zoals blijkt uit het Centraal register opleidingen hoger onderwijs (Croho), bedoeld in artikel 6.13, is gevestigd.
2. Het instellingsbestuur kan besluiten een opleiding of een gedeelte daarvan in een of meer andere gemeenten te vestigen. Hij legt het voornemen daartoe ter instemming voor aan Onze minister.
3. Onze minister wordt geacht met het voornemen, bedoeld in het tweede lid, in te stemmen, indien hij niet binnen vier maanden na ontvangst daarvan heeft verklaard dat aan het voornemen geen uitvoering kan worden gegeven in verband met een ondoelmatige spreiding van voorzieningen in het hoger onderwijs die als gevolg daarvan zou ontstaan.
4. Voorafgaand aan het nemen van een besluit als bedoeld in het tweede lid overlegt het instellingsbestuur met de daarvoor in aanmerking komende instellingen.
5. De instemming, bedoeld in het derde lid, vervalt, indien het instellingsbestuur van een bekostigde instelling de opleiding niet binnen zes maanden heeft laten registreren in het Croho, als bedoeld in artikel 6.13

Beleidshistorie

Voor een goede duiding van het krachtenveld waarin de hantering van het doelmatigheidsinstrument zich beweegt zijn de volgende noties en observaties relevant:

- Het restrictieve doelmatigheidsbeleid was een noodzakelijk antwoord op de 'wildgroei' door de ruime programmeervrijheid die het HOOP 2000 bood en op het mislukken van de in die periode toegepaste zelfregie in het hbo;
- Dit gaf aanleiding voor een brede politieke consensus over de noodzaak van een terughoudend beleid inzake de uitbreiding van het onderwijsaanbod en een blijvende verantwoordelijkheid van de overheid ;
- De gewijzigde wetgeving over de vestigingsplaats heeft het planningskader aangescherpt en de consistentie ervan vergroot. Sindsdien is voor elke mutatie in de sfeer van de spreiding van het onderwijs goedkeuring van de minister nodig. Fusie van instellingen kan niet meer leiden tot een ongecontroleerde verplaatsing van opleidingen naar de vestigingsplaats van de instelling.

Beleidspraktijk

Hierna volgt een opsomming van ervaringen en constatering die bij de toepassing van de eerste beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs naar voren zijn gekomen, onderverdeeld in inhoudelijke en procedurele aspecten.

Inhoudelijke aspecten:

- De planning van onderwijsvoorzieningen (nieuwe opleidingen, nieuwe vestigingsplaatsen van opleidingen en verplaatsingen van opleidingen of van vestigingsplaatsen) is beter beheersbaar geworden en de proliferatie verleden tijd. Er zijn aanzienlijk minder initiatieven voorgelegd dan voorheen. Vooral in het hbo is sprake van een trendbreuk. De meeste initiatieven spelen, zoals beoogd, in op de met de beleidsregel beoogde maatschappelijke prioriteiten;
- Het beperktere aantal initiatieven laat zich mogelijk mede verklaren doordat instellingen er in toenemende mate toe overgaan nieuwe studieaanbod te realiseren binnen huidige opleidingen;
- De criteria en de vereisten in de beleidsregel beantwoorden in grote lijnen aan de doelstelling een beheerste uitbreiding van het onderwijsaanbod te bewerkstelligen. Wel past hierbij de relativering dat sprake is van een enigszins subjectief toetsingskader. Het hoger onderwijs kent immers geen eenduidige kwalificatiestructuur, er is geen normering voor schaalgrootte per opleiding en ook een visie op de regionale spreiding van het onderwijs is niet voorhanden. Deze relativeringen betekenen dat het toetsingskader en de daarop gebaseerde afwegingen soms kwetsbaar zijn, maar dat is geen reden dit instrument niet te handhaven;
- Door de landelijke insteek van de beleidsregel is er geen ruimte om in te spelen op regionale omstandigheden als initiatieven niet voldoen aan een of beide criteria a of b. Een erkend knelpunt in de ontwikkeling van de regionale kennisinfrastructuur is bijvoorbeeld Almere;
- Bij de besluitvorming over initiatieven voor nieuwe vestigingsplaatsen van opleidingen en ook in bezwaar- en beroepsprocedures daarover is gebleken dat er onduidelijkheid is over de

geldigheid van de beleidsregel doelmatigheid voor vestigingsplaatsen. Oorzaak is dat in de eerste beleidsregel een verwijzing naar artikel 7.17 WHW ontbreekt. Formeel-juridisch gaat de beleidsregel alleen over uitbreidingen in de vorm van opleidingen en niet van vestigingsplaatsen, terwijl beide vormen aan dezelfde criteria en vereisten getoetst zijn. Reparatie is gepleegd via de Nota naar aanleiding van het Verslag over het wetsvoorstel over wijziging regelgeving vestigingsplaats en de brief HO/BL/2004/39955 aan de ho-instellingen van 14 september 2004;

- Er is discussie over de toepasselijkheid van artikel 7.17 WHW bij het opleiden op de werkplek, waarbij een instelling niet de ambitie heeft hiervoor een formele vestigingsplaats te openen;
- Enkele initiatieven borduren voort op het achterhaalde ruimere beleidskader van HOOP 2000. Dit kader hield voor het hbo in dat instellingen een grote mate van programmeervrijheid hadden als de nieuwe opleiding of vestigingsplaats betrekking had op een domein dat al tot het takenpakket van de instelling behoorde;
- Het innovatieve gehalte van initiatieven voor nieuwe opleidingen heeft veelal niet de zwaarte als bedoeld in criterium a van de beleidsregel. Meestal gaat het om 'reguliere' vernieuwingen die zich in de onderwijspraktijk van alledag manifesteren en niet om fundamentele innovatie;
- Als er een 'niche' in het onderwijsaanbod gevonden is, tekenen andere instellingen in op die nieuwe loot aan de stam mede om hun concurrentiepositie te behouden;
- Ook bij opleidingen van een landelijk gezien nieuw type moeten de 'kwaliteitstoets' van de NVAO en de onderbouwing van de doelmatigheidsaanvraag zicht geven over de aansluiting van de opleiding op de maatschappelijke behoefte. Op voorhand is niet altijd voldoende zekerheid te krijgen over die aansluiting. In die situatie zou het de voorkeur verdienen op beperkte schaal met een dergelijk opleiding te beginnen om het bestaansrecht in de praktijk te toetsen;
- LNV bepleit een eigen interpretatieruimte van de beleidsregel i.k.v. de rol als vakminister om zo te kunnen inspelen op specifieke situaties in het hoger agrarisch onderwijs.

Procedurele aspecten:

- De maatschappelijke prioriteiten in criterium b zijn niet limitatief benoemd maar alleen bij wijze van voorbeeld opgenomen. Dat geeft aan de ene kant flexibiliteit maar verschaft de instellingen geen eenduidig kader om te bepalen wat kansrijke initiatieven zijn;
- Initiatieven voor identieke of gelijksoortige opleidingen komen meestal niet gelijktijdig binnen, wat verstoring kan uitwerken voor een evenwichtige besluitvorming;
- De onderbouwing van initiatieven laat in enkele gevallen te wensen over; ze zijn wel gemotiveerd maar niet altijd voorzien van rapporten van de onafhankelijke en deskundige instanties als bedoeld in de toelichting van de beleidsregel.

Besluitvormingsproces

Observaties over het besluitvormingsproces over mutaties in het onderwijsaanbod zijn:

- De advisering door externe gremia (vakdepartementen en commissies) geeft niet altijd voldoende fundament voor de beoordeling van de motivering van een initiatief;
- De rapporten van de NVAO in het kader van de toets nieuwe opleiding bieden in de meeste gevallen een goed inzicht in het (arbeidsmarkt)profiel van opleidingen;
- Soms is er geen mogelijkheid voor discriminatie van aanvragen die van gelijke kwaliteit zijn (casus: zorgmasteropleidingen hbo). Daarom bleek verfijning van de voorwaarden en extra overleg met stakeholders nodig.

B. Voorstellen voor de nieuwe beleidsregel

In deze rubriek wordt achtereenvolgens ingegaan op:

- Inhoudelijke keuzes: de algemene beleidskoers, aanpassing van bestaande toetsingsaspecten, introductie van bijkomende toetsingsaspecten en arrangementen voor de overgangsperiode tot de nieuwe Wet op het hoger onderwijs en onderzoek;
- Procedureel/procesmatige keuzes: aanpassingen aan de kant van OCW/LNV, de rol van externe instanties en overige aandachtspunten.

Inhoudelijke keuzes

Naar aanleiding van de bevindingen in rubriek A is hierna aangegeven voor welke aspecten aanpassing van de beleidsregel in de rede zou liggen om enerzijds aan het restrictieve beleid vast te houden maar anderzijds meer programmeervrijheid te bieden voor prioritaire gebieden en specifieke knelpunten.

Algemene beleidskoers:

- Voortzetting van het terughoudende beleid maar wel meer ruimte bieden n.a.v. de gesignaleerde knelpunten en voor de geïdentificeerde beleidsdoelen;
- De bestaande criteria en vereisten handhaven;
- De beleidsregel bestrijkt voortaan alle vormen van uitbreiding van het onderwijsaanbod: opleidingen en vestigingsplaatsen van een opleiding. Voor verplaatsing van een bestaande opleiding of een vestigingsplaats gelden lichtere voorwaarden (alleen de vereisten). Hier is immers geen sprake van uitbreiding van het aanbod.

Aanpassing bestaande toetsingsaspecten:

Uit de huidige beleidspraktijk blijkt dat de criteria a (innovatie/nieuwe beroepen) en b (terreinen waarvoor de overheid een specifieke verantwoordelijkheid heeft) op enkele punten om nadere specificatie vragen. In de eerste beleidsregel zijn terreinen gedefinieerd waarvoor de wetgever veronderstelt dat de overheid in elk geval een zorgplicht heeft (veiligheid, gezondheidszorg en onderwijs). Bij de hierna genoemde aanvullende terreinen gaat het om prioriteiten die uitdrukking geven aan de actuele politieke agenda.

- Meer programmeervrijheid toestaan voor het terrein bèta en techniek (zie de reactie van OCV aan de HBO-raad op het Deltaplan Bèta Techniek, HO/BL/2004/16380 van 13 juli 2004). Hierbij gaat het niet altijd om (landelijk) nieuwe opleidingen maar ook om programmatische vernieuwing binnen bestaande opleidingen en de wens om enige experimenteerruimte, zoals een brede propedeuse. Hogescholen willen ook categorieën studenten kunnen laten instromen met afwijkend profiel of werven op brede 'CROHO-labels', waarbij studenten op een later moment een definitieve studiekeuze kunnen maken.

Voorstel operationalisering:

- * in de toelichting op criterium b bèta-techniek toevoegen aan de opsomming van terreinen waarvoor de overheid een bijzondere verantwoordelijkheid heeft;
 - * Daarnaast kunnen opleidingen in deze categorie kansrijk zijn uit oogpunt van criterium a (innovatie/nieuwe beroepen);
 - * invoering van een brede bacheloropleiding zou onder bepaalde condities mogelijk moeten zijn onder inlevering van de bestaande opleidingen;
 - Interpretatieruimte voor LNV in het kader van haar vakdepartementale rol. Referentie hierbij is het aan de Tweede Kamer gezonden Plan van aanpak Harmonisatie groen onderwijs, BVE/BD&I-2004/66221 van 23 augustus 2004 (harmonisatiepunt 'breedtebeperking'). Eerder noemde LNV als omstandigheden voor de gewenste interpretatieruimte:
 - * de monosectorale setting waarin de meeste instellingen verkeren;
 - * kleinschaligheid van de instellingen;
 - * geringe en/of onevenwichtige spreiding van het onderwijsaanbod;
 - * Gezamenlijke benutting kostbare infrastructuur met behoud van diversiteit en spreiding.
- Voorstel operationalisering:* in de toelichting op criterium b het Croho-onderdeel Landbouw en natuurlijke omgeving toevoegen aan de terreinen waarvoor een verantwoordelijkheid van de overheid geldt;
- Aansluiting bij de voorstellen van het Innovatieplatform voor de Sleutelgebieden-aanpak (notitie 4 oktober 2004). Het gaat om de gebieden Flowers and Food, High-tech systemen en materialen, Water, Creatieve Industrie, Chemie, Life Sciences en Gezondheid, Logistiek, Duurzame Energie, Pensioenen en sociale verzekeringen, The Hague, residence of Peace and Justice.

Introductie bijkomende toetsingsaspecten:

Uit de bevindingen in rubriek A blijkt dat het huidige toetsingsinstrumentarium te beperkend is om noodzakelijke ontwikkelingen aan de kant van de instellingen te accommoderen maar ook om beleidsambities van de overheid te realiseren. Daarom ligt op enkele onderdelen een uitbreiding van het instrumentarium in de rede. Hierbij is bij de uitwerking een goede afweging van de effecten nodig, zodat het instrumentarium inderdaad voldoende ruimte biedt maar de deur niet te wijd opent.

- 'Regionale dimensie' bezien in de context van 'het geheel van de voorzieningen op het gebied van het hoger onderwijs'. De eerste beleidsregel heeft primair een landelijke focus en blijkt te beperkend te zijn om voorzieningen te faciliteren in regio's die in bijzondere omstandigheden verkeren.

Voorstellen operationalisering:

* Optie 1: criteria a en b uitbreiden met de specificatie "landsdelen/regio's waarvoor de rijksoverheid een specifiek beleid voert".

* Optie 2: 'regionale dimensie' als afzonderlijk criterium introduceren.

Voordeel van optie 2 is dat er dan ruimte is om opleidingen/vestigingsplaatsen te realiseren die niet per se hoeven te voldoen aan de criteria a en/of b. Nadeel is dat een afzonderlijk criterium een te uitnodigende werking kan hebben. Voorstel is te kiezen voor een bijkomend criterium.

Aan de toelichting toevoegen dat een initiatief voor een opleiding/vestigingsplaats in overeenstemming moet zijn met het rijksbeleid voor ruimtelijke ordening ('Nota Ruimte'), het regiobeleid van EZ of met specifieke afspraken tussen het Rijk en lagere overheden over versterking van de kenniseconomie en uitbreiding van het onderwijs. Ook aangeven dat voor initiatieven een breed draagvlak nodig is;

- 'Profiel instelling' mede in relatie tot landelijke beleidsambities en sectorplannen (beloning van samenwerking en sanering), het ontwikkelingsplan van de instelling en prestatieafspraken (brief HO/BS/2004/49429 van 28 oktober 2004). 'Profiel instelling' is al een toetsingselement in artikel 6.5 WHW over ontneming van rechten aan een opleiding. 'Profiel instelling' kan ook preluderen op de invoering van het aggregatieniveau 'onderwijsgebied' (domein) in het kader van de nieuwe Wet op het hoger onderwijs en onderzoek.

Voorstel operationalisering:

* 'Profiel instelling' opnemen als bijkomend vereiste, waaraan in alle gevallen moet zijn voldaan. De opleiding moet passen in het instellingsplan (artikel 2.2 WHW). Invalshoek bij de toetsing is de vraag of de opleiding programmatisch gezien samenhang vertoont met het bestaande aanbod van de instelling, zodat synergie mag worden verwacht. Dit vereiste moet instellingen stimuleren voorzieningen te realiseren die aansluiten bij hun strategisch profiel, ertoe bijdragen dat zij gerichte keuzes maken over onderlinge taakverdeling, zodat ook op landelijke schaal een voldoende mate van diversiteit bevordert en gewaarborgd wordt en dat verdunning van expertise wordt voorkomen.

* *Alternatief:* 'profiel instelling' opnemen als bijkomend criterium. Voorwaarde is dan wel dat de uitbreiding van het onderwijsaanbod niet alleen overeenstemt met het profiel maar dat daarover ook afspraken zijn gemaakt tussen instelling en OCW/LNV. Voorkeur heeft de toevoeging van 'profiel instelling' als vereiste;

- Sturen op kwaliteit: zo mogelijk verschillen in de kwaliteit van het onderwijs verdisconteren in de besluitvorming.

Voorstel operationalisering: Niet als nieuw criterium of nieuw vereiste opnemen maar als volgt in de toelichting behandelen. Kwaliteit beoordelen op basis van de mate waarin het initiatief scoort op de criteria en de vereisten wat uit de motivering en de onderbouwing moet blijken.

Alternatief: Niet opnemen in de beleidsregel maar een oplossing vinden via aanpassing van de accreditatiekaders. De accreditatiekaders geven nu alleen indicaties over de basiskwaliteit;

- Beperkte toelating van opleidingen van een landelijk nieuw type. Voor deze categorie kan er aanleiding zijn een opleiding niet gelijk op grote schaal te introduceren. Als op voorhand niet duidelijk is of een opleiding voldoende aansluit op de arbeidsmarkt of als er niet voldoende zicht is op de onderwijs capaciteit zou introductie op beperkte schaal de voorkeur verdienen. De ervaring is dat bij identificatie van 'niches' in het onderwijs instellingen massaal intekenen op dat nieuwe aanbod. Vakdepartementen of beroepenveldorganisaties zijn niet altijd in staat gefundeerde uitspraken te doen over de relevantie van een nieuwe discipline en over het opleidingsvolume. Daarom is te overwegen slechts enkele initiatieven te honoreren en deze dan voorwaardelijk doelmatig te verklaren. Zo kan in de praktijk worden getoetst of de nieuwe voorziening inderdaad aan de verwachtingen beantwoordt.

Arrangementen voor de overgangperiode tot de nieuwe Wet op het hoger onderwijs en onderzoek:

Voorstel operationalisering: Opnemen in de toelichting van de beleidsregel.

- Gezamenlijke opleidingen (betreffende instellingen bieden elk een deel van een opleiding aan, bijvoorbeeld het initiatief van de drie TU's). Voor de NVAO-toets nieuwe opleiding en de toets op doelmatigheid dergelijke initiatieven behandelen als een geheel. Zulke initiatieven kunnen op deze manier een aparte positie krijgen;

- Mogelijk maken van 'joint masters'. Het gaat hierbij niet om joint masters zoals beoogd in de nieuwe wet maar om masters die als samenwerkingsverband worden opgezet. Formeel kunnen dergelijke constructies niet bestaan en moeten zij worden vormgegeven op basis van bi-diplomerings. Ook hier is een afzonderlijke positie te overwegen;
- Sectorplannen een afzonderlijke positie geven als dergelijke plannen taakverdelingsafspraken behelzen;
- Brede bacheloropleidingen: Hiervoor aangeven in welke gevallen de procedure nieuwe opleiding vereist is (voorstel: bij 60% van aanwezige opleidingen oude stijl of meer is geen toets nieuwe opleiding nodig maar is het een planningsneutrale conversie). Signalen over de wenselijkheid van de invoering van brede bacheloropleidingen zijn ontvangen van de VSNU (brief 27 mei 2004) en de HBO-raad (brief 11 november 2004).

Procedureel/procesmatig

In deze paragraaf zijn onderscheiden wat OCW/LNV zelf kan doen en waarbij inschakeling van andere instanties gewenst is.

Aanpassingen aan de kant van OCW/LNV:

- Verdere synchronisatie van de procedure voor nieuwe opleidingen en vestigingsplaatsen: introductie van (regionaal) afstemmingsoverleg voor nieuwe opleidingen naar analogie van het aangepaste artikel 7.17 WHW. Een verslag van het afstemmingsoverleg is dan verplicht onderdeel van de aanvraag. Aanleiding is de wijziging in de besluitvorming over een nieuwe vestigingsplaats. Waar OCW/LNV voorheen aan HBO-raad en VSNU het conceptbesluit voorlegde, is in plaats daarvan nu voorafgaand afstemmingsoverleg van de initiatiefnemer met de daarvoor in aanmerking komende instellingen vereist;
- De procedure zodanig wijzigen dat initiatieven alleen op twee of drie vaste momenten per jaar kunnen worden ingediend. Dit maakt het mogelijk identieke of gelijksoortige aanvragen in samenhang te beoordelen en dit komt de kwaliteit van de besluitvorming ten goede;
- CROHO-indeling: De toetsing op de passendheid van de indeling van de opleiding i.v.m. de transparantie is in de huidige werkwijze in onbruik geraakt (artikel 6.14 WHW). Deze check ligt bij OCW/LNV, waarbij de IBG als intermediair richting instellingen optreedt. Onder de huidige wetgeving is de CROHO-registratie het sluitstuk van de procedure en daardoor kan een eventueel gebrek in de sfeer van de passendheid van de indeling een risico voor snelle registratie inhouden. Immers, bij een niet passende indeling is nog afstemming tussen de IBG, OCW/LNV en de instelling noodzakelijk. Het is gewenst de toets op passendheid te revitaliseren op een manier die de wettelijke procedure in stand laat maar wel bijdraagt aan een tijdige signalering van het voornemen van de instelling voor de indeling in het CROHO.
Opties operationalisering:
 - * inbedden in NVAO-toets nieuwe opleiding;
 - * opnemen in de toelichting van de beleidsregel over de door de instelling te verstrekken informatie over de aanvraag. Deze laatste optie heeft de voorkeur.
NB: dit ook regelen voor aangewezen instellingen;
- Scherper letten op de ontvankelijkheid van een aanvraag (compleetheit en deugdelijkheid van het dossier). De instelling moet de externe legitimering van de aanvraag vooraf op orde hebben;
- Er is versterking nodig van de kwaliteit van de besluitvorming over initiatieven, waarbij externe advisering voor de hand ligt. Er is een wettelijke voorziening getroffen (artikel 6.2, lid 3 WHW: *"Onze minister kan zich hierbij laten adviseren door een adviescommissie bestaande uit drie deskundigen uit de betrokken sector"*), maar deze voorziening is niet geoperationaliseerd. Er zijn vier opties om de kwaliteit van de doelmatigheidsbeoordeling te versterken:
 - Optie 1: OCW en LNV blijven de beoordeling zelf doen maar laten zich bijstaan door gremia die over de juiste expertise beschikken. Daartoe per domein/discipline een pool van deskundigen formeren die OCW en LNV naar behoefte kunnen inschakelen. Personen die in aanmerking komen moeten aan de volgende kenmerken voldoen:
 - * een grote mate van deskundigheid;
 - * voldoende gezag;
 - * voldoende afstand tot het betrokken veld.
 - Optie 2: Alsnog de commissie van *"drie deskundigen uit de betrokken sector"* instellen op basis van artikel 6.2, lid 3 WHW. Deze commissie adviseert aan OCW/LNV en kan, als men een bepaalde expertise niet in huis zou hebben, advies inwinnen bij andere instanties.

Varianten zijn een permanente commissie of een tijdelijke commissie voor een bepaald domein;

Optie 3: De NVAO inschakelen bij de advisering over doelmatigheid van nieuwe opleidingen en eventueel ook voor nieuwe vestigingsplaatsen en verplaatsingen, waarbij OCW c.q. LNV het finale besluit nemen;

Optie 4: De advisering onderbrengen bij de Vlaamse Erkenningcommissie en daar een gezamenlijk lichaam van maken;

Opties 2 en 4 liggen het meest voor de hand;

- Overgangsbepaling: Aanvragen ingediend voor de inwerkingtreding van deze beleidsregel worden op basis van de vorige beleidsregel afgewikkeld.

Overige aandachtspunten:

In de toelichting van de beleidsregel specificeren voor welke categorieën mutaties geen toets op doelmatigheid nodig is:

- Omzetting voortgezette hbo-opleidingen in initiële masteropleiding en planningsneutrale conversies;
- Vormgeving van opleiden in de school (pabo): relatie tussen komende regeling bekostiging van leerbedrijven en artikel 7.17 WHW.

C. Aanpassingen op de langere termijn

Ontwikkelingen i.k.v. de nieuwe wet

- Samenhang met nieuwe Wet hoger onderwijs: effecten voor de doelmatigheid van de introductie van sturing op opleidingsgebied (domein) met 'degree awarding power';
- Herziening van de CROHO-indeling (Actieplan HOOP 2004). Opties: uitbreiding met hybride CROHO-onderdelen (bijv. techniek en zorg) of juist beperking tot onderdelen die echt nodig zijn voor andere sturingsfacetten (bijvoorbeeld lerarenopleidingen);
- Voorziening treffen voor de experimenten met een open bestel: Deze experimenten gaan binnen de looptijd van de nieuwe beleidsregel van start.

-0-0-0-0-0-